

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
завідувач кафедри
д. е. н., проф. Лоханова Н. О.

_____ (підпис)

«22» грудня 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

«Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»

(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і контроль розрахунків за виплатами працівникам: теоретико-методичні основи та діюча практика (на прикладі ДП «МТП «Южний»)»

(назва теми)

Виконавець:

студент обліково-економічного факультету

Сторожук Кирило Валерійович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

АНОТАЦІЯ

Сторожука К. В., «Облік і контроль розрахунків за виплатами працівникам: теоретико-методичні основи та
(прізвище та ініціали студента) (назва кваліфікаційної роботи)

діюча практика (на прикладі ДП «МТП «Южний»))»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою

«Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу розрахунків за виплатами працівникам.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку і контролю розрахунків за виплатами працівникам: визначення; нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати; особливості обліку за ПСБО та МСФЗ; порядок ведення обліку та контролю на ДП "МТП "Южний"; економічне-математичне моделювання; шляхи удосконалення обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам.

Проаналізовано особливості обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам; стан підприємства за фінансово-економічними показниками; проблемні питання обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам.

Запропоновано основні напрями удосконалення системи обліку розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний» на основі зміни підходів до методики ведення обліку тимчасової непрацездатності та синтетичного обліку на рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці», а також напрями покращення діючої системи внутрішнього контролю через створення внутрішньої служби контролю.

Ключові слова: заробітна плата, облік, ПДФО, військовий збір, контроль, ПСБО, МСФЗ, моделювання, аналіз.

ANNOTATION

Storozhuk Kirill, «Accounting and control of payments for employee benefits: theoretical and methodological
foundations and current practice (for example, SE «ST «Yuzhny»))»

thesis for Master degree in specialty

071 «Accounting and taxation» under the program

«Accounting, audit and taxation in the management of business activity»

Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of the research is the process of informational support of the system of accounting, control and analysis of calculations for employee benefits.

The paper deals with theoretical aspects of accounting and control of payments for employee benefits: definition; legal regulation of wage accounting; features of accounting for PSAS and IFRS; accounting and control procedures at SE «ST «Yuzhny», economic-mathematical modeling, ways of improving the accounting and control of payroll payments to employees.

The peculiarities of accounting and control of payroll payments are analyzed; the state of the enterprise in terms of financial and economic indicators; Problematic issues of accounting and control of payroll payments.

The main directions of the improvement of the accounting system for payment of payments to employees at SE «ST «Yuzhny» are proposed based on the change of approaches to the methodology for keeping records of temporary disability and synthetic accounting in the account 66 «Payments calculations», as well as directions for improving the existing system of internal control through the creation internal control service.

Key words: wages, accounting, personal income tax, military tax, control, PSAP, IFRS, modeling, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	7
1.1. Визначення сутності поняття «заробітна плата» як економічної категорії.....	7
1.2. Особливості обліку розрахунків за виплатами працівникам.....	18
1.3. Порівняльний аналіз ПСБО 26 «Виплати працівникам» та МСФЗ 19 «Виплати працівникам».....	26
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПРИКЛАДІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»	33
2.1. Загальна характеристика ДП «МТП «Южний».....	33
2.2. Діюча модель обліку розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний».....	44
2.3. Застосування методів економіко-математичного моделювання для цілей підвищення ефективності використання персоналу на ДП «МТП «Южний».....	69
2.4. Напрями удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам.....	77
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ	81
3.1. Теоретичні засади контролю розрахунків за виплатами працівникам.....	81
3.2. Діюча практика контролю розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний».....	89
3.3. Аналіз розрахунків за виплатами працівникам.....	95
3.4. Напрями удосконалення контролю розрахунків за виплатами працівникам.....	109
ВИСНОВКИ	116
Список використаних джерел	126
Додатки	133

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах господарської діяльності персонал є головною рушійною силою для досягнення поставлених перед підприємством його власником мети та завдань. Враховуючи той факт, що персонал в діяльності підприємства відіграє надзвичайно важливу роль, перед відповідними підрозділами підприємств, перед керівниками завжди стоїть актуальна проблема – як створити ефективну команду, яка буде цілеспрямовано працювати в напрямку досягнення головної мети підприємства.

Важливу роль у цьому процесі безумовно відіграє оплата праці персоналу. Проблеми оплати праці стають більш гострими й актуальними ще й у зв'язку з тим, що для значної кількості господарюючих суб'єктів регулярність і розмір виплат визначають не тільки перспективи розвитку самих підприємств, але і забезпечують фактичне «виживання» їхнього персоналу.

Низький рівень оплати праці руйнує єдність процесу розвитку – економічного зростання і добробуту населення, знижує якість робочої сили, звужує внутрішній ринок, обумовлює примітивізацію потреб, руйнує трудовий потенціал, сприяє розвитку тіньових процесів і відтоку кваліфікованих молодих людей за кордон. З іншої сторони, надмірний рівень заробітної плати для власника підприємства пов'язаний з перевитратами і зниженням прибутковості.

У зв'язку із змінами в економічному та соціальному розвитку України істотно змінюється і політика в області оплати праці, соціальної підтримки та захисту працівників. У 2017 році внесено суттєві зміни в категорію «мінімальна заробітна плата». Поняття «заробітна плата» охоплює всі види заробітків (а також різних премій, доплат, надбавок та соціальних пільг), нарахованих у грошовій і натуральних формах, включаючи грошові суми, нараховані працівникам відповідно до законодавства за опрацьований час (щорічну відпустку, святкові дні тощо).

Заробітна плата завжди знаходилася у центрі уваги вчених. Розвиток

теорії заробітної плати пов'язаний з іменами західних вчених – Р. Барра, Дж. Гелбрейта, К. Джині, Дж. Б. Кларка, К. Маркса, А. Маршалла, А. Пігу, Д. Рикардо, Ж. Б. Сея, А. Сміта.

Розробкою різних аспектів обліку оплати праці у трансформаційній економіці займаються українські вчені: П. С. Безручко, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Василенко, Р. Гаркавін, С. Ф. Голова, В. П. Завгородний, Н. П. Кондратенко, Ю. А. Лукаш, Н. В. Чебанова, та інші.

Проблеми внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці знаходилися у колі зору М. Т. Білухи, В. М. Жука, Г. Г. Кірейцева, С. О. Левицької, В. Б. Моссаковського, П. Т. Саблука, В. Я. Савченко, І. В. Саух, В. В. Сопки, Л. К. Сук, Ю. С. Цал-Цалки, Л. М. Чернелевського та інших.

Разом з тим, особливості обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам залежать від багатьох факторів і тому вимагають подальших досліджень.

Питання нарахування заробітної плати, а також бухгалтерського і податкового обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства. З одного боку, це пов'язано з відношенням до таких питань власне робітників, для яких заробітна плата служить основним джерелом матеріальних благ. З іншого боку, з тією обставиною, що суми, що направляються підприємством на оплату праці, служать мірою, що визначає надходження податків і обов'язкових зборів (внесків) до бюджету та Пенсійного фонду.

Витрати на оплату праці, як складова витрат підприємства безпосередньо впливають на результати фінансово-господарської діяльності, однак їх збільшення при нормальній організації господарської діяльності є наслідком підвищення рівня продуктивності праці, якісних характеристик доходу. Тому економічний аналіз оплати праці та контроль за правильністю її обліку з подальшим впровадженням результатів є необхідною функціональною стратегією, успіх якої є запорукою високих здобутків підприємницької діяльності, конкурентоздатності та динамічного розвитку підприємства.

Отже, актуальність обраної теми обумовлена тим, що правильний облік розрахунків за виплатами працівникам дозволяє підприємству визначити систему мотивації працівників, правильно співвіднести рівень заробітної плати з рівнем продуктивності праці, а контроль забезпечити належний рівень достовірності такої інформації для управління.

Метою дослідження є вивчення теоретичних і практичних засад обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам та надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі **завдання**:

- розглянути економічну сутність «заробітної плати» як економічної категорії;
- дослідити організаційно-методичні засади обліку розрахунків за виплатами працівникам;
- провести порівняльний аналіз ПСБО 26 «Виплати працівникам» і МСФЗ 19 «Виплати працівникам» та визначити коло проблемних питань в системі обліку розрахунків за виплатами працівникам, що потребують вдосконалення;
- з'ясувати особливості організаційно-економічної діяльності та їх вплив на систему інформаційного забезпечення обліково-контрольної системи підприємства;
- ознайомитися з діючою моделлю обліку розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний»;
- застосувати методи економіко-математичного моделювання для пошуку шляхів підвищення ефективності використання персоналу на ДП «МТП «Южний»;
- обґрунтувати напрями удосконалення системи обліку розрахунків за виплатами працівникам;
- висвітлити теоретичні та практичні аспекти контролю розрахунків за виплатами працівникам;
- проаналізувати стан та динаміку розрахунків за виплатами працівникам

на ДП «МТП «Южний»;

– виявити проблемні питання контролю розрахунків за виплатами працівникам та розробити шляхи його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення системи обліку, контролю та аналізу розрахунків за виплатами працівникам.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційно-практичні питання обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний».

Методи дослідження. У процесі дослідження використано систему методів: порівняння та аналізу, синтезу та узагальнення, причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв'язку (дослідження нормативно-інформаційного забезпечення обліку та контролю), вертикального та горизонтального аналізу, статистичні та економіко-математичні методи (аналіз розрахунків за виплатами працівникам).

Інформаційною базою дослідження стали Закони України, національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, план рахунків бухгалтерського обліку, господарські, а також інструкції та положення з окремих питань бухгалтерського обліку та контролю відповідних міністерств і відомств. До того ж використані публікації статистичних і наукових установ, праці вітчизняних, зарубіжних вчених і фахівців в області обліку, контролю та аналізу праці і заробітної плати, практичні дані ДП «МТП «Южний», його фінансова та податкова звітність, усні консультації працівників підприємства, а також ресурси мережі Інтернет.

Елементи наукової новизни полягають у подальшого розвитку теоретичних засад обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам та практичному обґрунтуванні вдосконалення системи оперативного, аналітичного й синтетичного обліку, внутрішнього контролю та аналізу розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний».

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження теоретико-методичних основ та діючої практики обліку та контролю розрахунків за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний» встановлено:

1. Заробітна плата – винагорода, обчислена як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

2. Для обліку розрахунків за всіма видами оплати праці: заробітної плати, премій, виконання громадських обов'язків тощо використовується рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам з наступними субрахунками: 661 «Розрахунки за заробітною платою», 662 «Розрахунки з депонентами», 663 «Розрахунки за іншими виплатами».

В кредиті субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою» відображаються всі нарахування заробітної плати працівника. В дебеті субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою» відображаються виплачена заробітна плата, депонована заробітна плата, відраховані аліменти та інші відрахування згідно з виконавчими листами.

В кредиті субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами» відображаються суми своєчасно не виданої або не отриманої заробітної плати, премій, допомоги тощо працівникам підприємства. В дебеті субрахунку 662 «Розрахунки з депонентами» відображаються видачі депонованих сум. Аналітичний облік розрахунків по заробітній платі має стільки ж рахунків, скільки працюючих на підприємстві за обліковим складом, тобто це облік розрахунків по заробітній платі по кожному працюючому окремо.

Нарахування зарплати здійснюється два рази на місяць і відображається в обліку в останній день місяця. За першу половину місяця може видаватись перша заробітна плата або «аванс» в розмірі 50% місячної зарплати за вирахуванням податків, що підлягають утриманню, але не менше фактично

відпрацьованого часу. Виплата авансу здійснюється по Платіжній відомості. Обчислення середньої зарплати працівникам для оплати відпусток проводиться згідно з Порядком № 100.

Відпускні нараховуються шляхом ділення сумарного заробітку за останні перед відпусткою 12 календарних місяців або за менший фактично відпрацьований час на відповідну кількість календарних днів року або меншого відпрацьованого періоду (за винятком святкових і неробочих днів, установлених законодавством). Одержаний результат множать на кількість календарних днів відпустки. Виплата допомоги по вагітності і пологах виплачується в розмірі 100 % середньої заробітної плати за весь період такої відпустки. Допомога по вагітності та пологах не залежить від страхового стажу і складає 100 % середньої зарплати. Допомога виплачується після її призначення в найближчий термін, встановлений для виплати зарплати.

Розподіл оплати праці та відрахувань на соціальні заходи по об'єктах обліку відображується у Зведеній відомості. У відомості узагальнюються дані загалом по підприємству: про суму нарахованої оплати праці, суми оплати праці, виданої готівкою в поточному місяці, про розміри депонованої оплати праці, а також суми утримань за їх видами. Основні встановлені ставки ЄСВ 22 % (інвалідів 8,41 %), ставка ПДФО – 18 %, ставка ВЗ – 1,5 %.

Виплата здійснюється через касу або перерахування на картковий рахунок працівника, після стягнення ПДФО та ВЗ.

3. В Україні виплати працівникам регламентуються національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», а також Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (IAS) 19 «Виплати працівникам». При порівнянні національних та міжнародних стандартів, потрібно відмітити, що МСБО 19 «Виплати працівникам» є змістовнішим, ніж ПСБО 26 «Виплати працівникам», більш структурованим та обґрунтованим.

МСФЗ (IAS) 19 поділяє виплати працівникам на чотири категорії:

- 1) короткострокові виплати;
- 2) виплати по закінченні трудової діяльності;

3) інші довгострокові виплати працівникам;

4) виплати при звільненні.

Проводячи порівняльний аналіз складу короткострокових виплат працівникам, МСФЗ (IAS) 19 на відміну від вітчизняного ПСБО 26 включає також виплати пов'язані з участю працівників у прибутках підприємства, різні винагороди в негрошовій формі та внески на соціальне забезпечення.

У ПСБО 26 Для обліку виплат по закінченні трудової діяльності передбачено рахунок – 472 «Додаткове пенсійне забезпечення». Щодо МСФЗ (IAS) 19, то тут йдеться про два типи програм: про програми зі встановленим внеском і про програми зі встановленою виплатою.

Аналізуючи категорію «інші довгострокові виплати», доходимо висновку, що можна віднести всі види виплат, які включаються до поняття «заробітна плата», але тільки у разі, якщо підприємство не планує їх здійснити протягом найближчих 12 місяців.

Недоліком ПСБО 26 «Виплати працівникам» є те, що цей нормативний акт не має практичного застосування, тому що він дає лише трактування використовуваних термінів, наводить класифікацію виплат, які можуть здійснюватись працівнику та дає рекомендації щодо питань обліку та відображення у звітності даних розрахунків. Отже, питання невідповідності національних систем обліку робить актуальною проблему уніфікації бухгалтерського обліку.

4. ДП «МТП «Южний» – одне з молодих транспортних підприємств країни, проте займає стратегічне положення в роботі міжнародних трансконтинентальних транспортних коридорів, є найбільш перспективним для забезпечення інтересів України як транзитної держави. ДП «МТП «Южний» розташований в акваторії малого Аджалицького лиману в північно-західній частині Чорного моря.

На даний час порт «Южний» – це 3,3 км причальної лінії, оснащеної сучасними типами порталних кранів, суднонавантажувачів і суднорозвантажувачів, глибини біля причалів 12,5–15 м та шириною 180 метрів.

Висока інтенсивність переробки вантажів разом з високим професіоналізмом працівників порту дозволяють надавати повний та якісний комплекс послуг, як вантажовласникам, так і судновласникам.

Порт здійснює свою господарську діяльність на основі повного господарського розрахунку, самоокупності та самофінансування. Середня чисельність працівників у 2016 році на підприємстві становить 2666 осіб, проте у третьому кварталі 2017 року кількість працівників склала більше 2705 осіб.

5. Згідно з наказом «Про внесення змін до наказу «Про облікову політику ДП «МТП «Южний» від 15.01.2008 р. №31 бухгалтерський облік здійснюється централізовано бухгалтерією підприємства.

У бухгалтерії ДП «МТП «Южний» застосовують План рахунків розроблений на підставі «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженої наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р № 291. Для узагальнення інформації про витрати на ДП «МТП «Южний» використовуються рахунки класу 9 «Витрати».

Згідно з Колективним договором, на ДП «МТП «Южний» використовуються: відрядна, відрядно-преміально, погодинна, погодинно-преміальна.

Усі дані про господарські операції щодо оплати праці відображаються в первинних документах, після чого групуються та узагальнюються за об'єктами бухгалтерського обліку. Аналітичний облік розрахунків по оплаті праці ведеться автоматизованим способом в особистих рахунках.

Синтетичний облік з узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам ведеться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» з такими субрахунками:

661 «Розрахунки по заробітній платі»;

661 01 «Розрахунки по заробітній платі»;

662 «Депонована заробітна плата»;

662 01 «Депонована заробітна плата»;

За кредитом рахунку 661 «Розрахунки по заробітній платі» відображаються всі можливі нарахування: нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності, інші належні до нарахування працівникам виплати.

За дебетом рахунку 661 «Розрахунки по заробітній платі» відображаються суми: виплачені готівкою або перерахування: основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо; суми утримання податку з доходів фізичних осіб (18 %); суми утримання на військовий збір (1,5 %); суми утримання по виконавчих листах; вартість одержаних матеріалів, продукції та товарів у рахунок заробітної плати (погашення заборгованості перед працівниками за іншими виплатами); профспілкові внески (1 %).

При кожному нарахуванні заробітної плати працівникам ДП «МТП «Южний» бухгалтерією на основі бази нарахованої заробітної плати проводяться обов'язкові нарахування Єдиного соціального внеску(далі – ЄСВ) в розмірі 22 % та ставка 8,41 % від заробітної плати, згідно Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 01.01.2018 р. № 2464-VI».

Облік обов'язкових зборів на соціальні заходи здійснюється на діючих пасивних субрахунках 651 05 «Єдиний соціальний внесок працівників» та 651 06 «Єдиний соціальний внесок інвалідів».

Облік руху коштів і залишку коштів на оплату відпусток працівникам ведеться на рахунку 471 01 «Забезпечення відпусток». За кредитом рахунка 471 01 відбувається відображення нарахування забезпечень, а по дебету – їх використання на відповідні рахунки обліку витрат.

Облік 13-ї заробітної плати ведеться на субрахунку 390 03 Резерв 13-ї зарплати та 474 02 Забезпечення 13-ї зарплати. Нарахування резерву здійснюється за кредитом 390 03 Резерв 13-ї зарплати та за дебетом кореспондується з рахунками нарахування заробітної плати. Нарахування 13-ї

заробітної плати за рахунок резерву здійснюється по дебету 390 03 Резерв 13-ї зарплати.

Облік витрат з робітниками підприємства по іншим операціям не пов'язаними з оплатою праці ведеться на субрахунку 377 01 «Розрахунки за позиками» та субрахунку 183 02 «Інші позички працівникам порту». Утримання позик здійснюється за рахунок нарахованої заробітної плати рівними частинами.

Для обліку лікарняних використовують субрахунок 661 01 «Розрахунок по заробітній платі». За кредитом рахунку відображаються нарахування лікарняних, а за дебетом – виплата лікарняних працівнику та утримання податків з них. Нарахування лікарняних за рахунок ДП «МТП «Южний» відображається за дебетом рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності», а за рахунок Фонду соцстрахування на субрахунку 652 04 «Спецрахунок по лікарняним».

Заключним етапом обліку заробітної плати є виплата заробітної плати працівникам. Виплати на ДП «МТП «Южний» здійснюються двічі на місяць: 22 числа поточного місяця та 7 числа наступного місяця за поточний місяць.

6. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу (далі – КРА) виміряно тісноту залежності між досліджуваними ознаками, виявити абсолютний та відносний вплив на результат, виявити резерви зростання (зниження) показників, що вивчаються, і оцінити величину цих резервів.

До переліку факторів-аргументів нами були включені наступні показники:

x_1 – оплатомісткість портових послуг, що розрахована нами як відношення витрат на оплату праці з урахуванням відрахувань на соціальні заходи до чистої виручки від перевалки вантажів; x_2 – частка витрат на оплату праці у загальному обсязі операційних витрат підприємства; x_3 – рентабельність наданих послуг, що розрахована за фінансовим результатом від основної операційної діяльності. Рівняння регресії приймає такий вигляд:

$$y = -243,7 - 167,2 x_1 - 159,9 x_2 + 912,0 x_3$$

Рівняння показує, що по мірі зростання рівня оплатомісткості портових послуг рентабельність персоналу знижується на 167,2 тис. грн. Збільшення частки витрат на оплату праці у загальному обсязі операційних витрат призведе до зменшення рентабельності персоналу на 159,9 тис. грн. Зростання рентабельності наданих послуг призведе до збільшення рентабельності персоналу на 912 тис. грн.

7. З метою удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам запропоновано:

- провести деталізацію субрахунку 661 «Розрахунки по заробітній платі» (661 01 «Заробітна плата за окладами і тарифами», 661 02 «Розрахунки за виплатою лікарняних», 661 03 «Розрахунки за виплатою відпускних», 661 04 «Поточні виплати», 661 05 «Премії та інші заохочувальні виплати», 661 06 «Виплати при звільненні»);

- відкрити субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами», що дозволить підприємству вести облік розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці в аналітиці видів нарахувань.

- використовувати субрахунок 378 «Розрахунки з державними цільовими фондами», для обліку розрахунків за лікарняними.

- застосовувати рахунок 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» для відображення отриманих коштів від Фонду соціального страхування.

8. Контроль операцій щодо оплати праці доцільно здійснювати в такому порядку:

- перевірка обґрунтованості нормативів щодо оплати праці, розцінок, ставок та тарифів заробітної плати;

- правильність нарахування заробітної плати та розрахунків з персоналом;

- перевірка документального обґрунтування і обліку за заробітною платою та витрат, пов'язаних з оплатою праці.

Під час контролю необхідно контролювати процес проходження і обробки документації щодо обліку операцій щодо оплаті праці.

Перевірка правильності відображення заробітної плати на відповідних рахунках виробничих затрат здійснюється на підставі зведеної відомості її розподілу за кодами виробничих затрат, що складається бухгалтерією на основі первинних документів по заробітної плати. У відомості перевіряють правильність призначення витрат за дебетом рахунків, на які відносять нараховану суму заробітної плати. При контролі звертають увагу також на можливі випадки спотворення при обліку даних про фактично відпрацьований час, що призводить до незаконного нарахування заробітної плати. Для цього доцільно вибірково звірити чисельність працівників за розрахунково-платіжною відомістю з даними табеля відпрацьованого часу, особових карток у відділі кадрів та даними фактично випущеної продукції або виконаної роботи.

Це дозволяє виявити факти включення у розрахунково-платіжні відомості нарахування заробітної плати особам, які не працюють на підприємстві. Особливо ретельно перевіряють нарахування заробітної плати за виконання окремих випадкових або разових робіт за трудовими угодами, за завищеними розцінками.

На ДП «МТП «Южний» функцію контролю покладено на Відділ нарахування заробітної плати у централізованій бухгалтерії та головного бухгалтера, який має повну відповідальність за ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. При перевірці правильності нарахування і виплати заробітної плати на ДП «МТП «Южний» ретельно звіряються суми зі встановленими нормами для різних видів оплат, формою і системою оплати праці, нормами праці, схемами посадових окладів, розмірами надбавок, доплат, премій підприємства. За кредитом рахунка 66 «Розрахунки з оплати праці» перевіряють нарахування заробітної плати працівникам підприємства з віднесенням на відповідні рахунки, а за дебетом – утримання із заробітної плати відповідно до діючого законодавства.

Також перевіряється достовірність звітності з оплати праці, порівняти дані звітності з меморіальними ордерами, особовими картками робітників і первинними документами: нагромаджувальними і розроблюваними

відомостями з оплати праці, розрахунково-платіжними відомостями, нарядами, відомостями обліку виробітку, табелями обліку відпрацьованого часу, цеховими звітами, записами з обліку за кредитом субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою».

ДП «МТП «Южний» підлягає щорічному незалежному обов'язковому аудиту, контроль з боку Антимонопольного комітету України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної фіскальної служби України, Державної інспекції України з питань праці.

9. Протягом досліджуваного періоду відбулося випередження темпів зростання витрат нормованої основної зарплати робітників порівняно з темпами зростання надання послуг, це підтверджується тим, що темпи падіння обсягів наданих послуг у 2016 порівняно із 2015 роком склали 80,62 %, а темпи зростання витрат нормованої заробітної плати робітників склали 118,23 %. За аналізований період на підприємстві збільшилась середньоспискова чисельність робітників на 37 осіб, що за темпом росту відповідно до попереднього року склала 102,38%. Загальна кількість днів, відпрацьованих усіма робітниками, збільшилась на 27850 люд.-днів, що за темпом росту відповідно до попереднього року склала 106,4 %. Таким чином, підприємство за рахунок використання екстенсивного методу підвищення продуктивності, а саме збільшення кількості відпрацьованих днів на 11 робочих днів з 280 днів у 2015 році, до 291 дня у 2016 році, та збільшенням середньоспискової чисельності робітників отримало збільшення відпрацьованих годин на 222,52 тис людино-годин. За аналізований період збільшились витрати на 1 грн. наданих послуг, в минулому році на 1 грн. виручки приходилося 24 копійок витрат на заробітну плату, то у звітному році на 1 грн. виручки приходилося 34 копійок витрат, тобто виникло збільшення на 10 копійок. у порівнянні з минулим роком. Збільшення витрат на 1 грн. наданих послуг виникло через зменшення вартості послуг, що в свою чергу відобразилося на збільшенні собівартості самої послуги.

Негативним моментом стало зменшення обсягів наданих послуг на 420 млн. гривень у порівнянні з минулим роком.

10. Характеризуючи контроль на ДП «МТП «Южний» слід зазначити, що на підприємстві не має спеціально організованої служби контролю., тому рекомендуємо створити незалежний відособлений відділ контролю за виплатами працівникам.

Зазначені рекомендації дозволять покращити систему управління за розрахунками за виплатами працівникам на ДП «МТП «Южний».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ангеловська О. В. Аудит розрахунків з оплати праці та типові помилки і порушення, що можуть бути виявлені при його проведенні / О. В. Ангеловська, Л. В. Синяєва. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – № 1 (25). – 2014. – С. 14-18.
2. Арап Г. В. Шляхи вдосконалення контролю оплати праці / Г. В. Арап, І. Г. Пахомова // Вісник Дніпропетровського університету: Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 4 (2). – С. 149-155.
3. Артюх О. В. Розрахунки з оплати праці: методичні засади аудиторської перевірки / О. В. Артюх, А. Г. Падура // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези доповідей II міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. – Одеса: ОНЕУ. – 2016. – Ч. 1. – С. 262-264.
4. Афанасієвська Т. В. Організація обліку та контролю розрахунків з оплати праці / Т. В. Афанасієвська // Управління розвитком. – 2014. – № 11. С. 40-41.
5. Бондар М. І. Звітність підприємства: Підручник. / М. І. Бондар, Ю. А. Верига, М. М. Орищенко // К.: «Центр учбової літератури». – 2015. – С. 570.
6. Бухгалтерський словник / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.
7. Вегера В. М. Оплата праці: поняття, особливості / В. М. Вегера // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 73. – С. 419-425.
8. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник. / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. - К.: Лібра, 2004. – 880 с.
9. Гормакова Н. Налоговая социальная льгота в 2017: Энциклопедия ответов / Н. Гормакова // Библиотека Баланс. – 2017. – С. 13-21.
10. Грачова Р. Розрахунки з персоналом з оплати праці і не тільки / Р. Грачова // Дебет-Кредит. – 2007. – № 48. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtkt.com.ua>.
11. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / О. А. Грішнова. – 5-те вид., оновлене. - К. : Знання, 2011. – 390с.

12. Демченко М. М. Контроль виплат працівникам підприємства / М. М. Демченко // Молодий вчений. – 2016. – Вип. № 3. – С.70-74.
13. Живко З. Б. Економічний аналіз розрахунків з оплати праці в системі безпеки підприємства / З. Б. Живко // Проблеми науки. – 2012. – № 9. – С. 33-37.
14. Жогова О. Б. Аудит розрахунків з оплати праці [Текст] / О. Б. Жогова // Незалежний аудитор. – 2013. – № 7 (18). – С. 10-15.
15. Закаблук Г. О. Удосконалення форм і систем оплати праці за мотиваційним та стимулюючими механізмами / Г. О. Закаблук // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2013. – № 2 (71). – С. 109-114.
16. Заробітна плата: характеристика, структура та функції оплати праці – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/law/9975/>.
17. Золотогоров В. Г. Энциклопедический словарь по экономике / В. Г. Золотогоров. – Минск : Полымя, 1997. – 571 с.
18. Иванова В. Ответственность за нарушение трудового законодательства / В. Иванова // Библиотека Баланс. – 2017. – № 7. – С. 49-51.
19. Іляш О. І. Соціально-економічні засади оплати праці в Україні та за її межами / О. І. Іляш, М. В. Дошак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.4. – С. 165-168.
20. Камінська І. Р. Створення резерву відпусток на підприємстві [Текст] / І. Р. Камінська, Н. Й. Радіонова // Вісник КНУТД. – 2014. – № 2. – С. 219-226.
21. Кодекс законів про працю України, від 02.12.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
22. Крамаровский Л. М. Ревизия и контроль [учебник. – 4-те изд., перераб. и доп.] / Л. М. Крамаровский. - М.: Финансы и статистика. – 1988. – 300 с.
23. Кулішов В. В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум : навч. посіб. / В. В. Кулішов. - Львів : Магнолія плюс, 2004. – 332 с.
24. Лист Міністерства фінансів України “Щодо створення підприємствами забезпечення на виплату відпусток працівникам” № 31-34000-20-25/12321 від 09.06.2006 р. [Електрон. ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. Режим доступу : <https://law.dt-kt.com/lyst-ministerstva-finansiv-ukrayiny-shh-17/>.

25. Лист Міністерство праці та соціальної політики №912/13/155–10 від 09.12.2010 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/oplata-truda/3053-list-912-13-155-10.html>.
26. Макаренко А. П. Аудит операцій і розрахунків з оплати праці та обліку її витрат на підприємстві / А. П. Макаренко, І. В. Боюк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 1 (13). – 112-118 с.
27. Мандибура В. О. Аналіз економічних та правових методів регулювання мінімальної заробітної плати / В. О. Мандибура, В. О. Тимофєєв. - К. : Парламентське видавництво, 1997. – 86 с.
28. Маркс К. Капитал. Т. 1. Процесс производства капитала. / К. Маркс - М.: Политиздат, 1983. – 437 с.
29. Мельниченко Н. М. Проблеми та перспективи розвитку морських портів України (на прикладі МТП «Южний») / Н. М. Мельниченко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spilnota.net.ua/us/article/id-2080/>.
30. Михайленко Ю. О. Організація обліку і контролю розрахунків за заробітною платою / Ю. О. Михайленко // Молодий вчений – 2017. – № 2 (42). – С. 287-294.
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua/document/92431/МСБО_19.pdf
32. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань/[Електронний ресурс]: Україна. Міністерство Юстиції України — Режим доступу: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>.
33. Омельницкая З. Структура заработной платы / З. Омельницкая // Библиотека Баланс. – 2017. – № 4. – С. 5–9.
34. Петті У. Економічні та статистичні роботи. / У. Петті - М.: Соцекгіз, 1940. – 200 с.
35. Плахтій Т. Ф. Удосконалення моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам / Т. Ф. Плахтій // Таврійський державний агротехнологічний університет. – 2015. – С. 239–247.
36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
37. Поклад И. И. Курс бухгалтерського учета / И. И. Поклад. - М. : Финансы, 1971. – 416 с.

38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ від 31.12.99 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ від 28.10.2003 р. № 601 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.
41. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125 – XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996–14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
43. Про відпустки: Закон України від 02.11.2000 року № 2073–III [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>.
44. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1105–XIV від 23.09.1999 [Електрон. ресурс] / Україна. Верховна Рада. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
45. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ від 14.12.2005 № 868 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1515-05>.
46. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ від 13.01.2004 № 5 [Електронний ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.
47. Про затвердження Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291 [Електрон. ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

48. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників: Наказ № 58 від 29.07.93р. [Електронний ресурс] / Україна. Верховна Рада. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93> : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93>.
49. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ від 30.11.1999 № 291 – [Електронний ресурс] / Україна. Міністерство фінансів України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
50. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ від 24.05.1995 № 88 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
51. Про затвердження Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій: Наказ від 19.12.2006 № 1213 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>.
52. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: Наказ від 08.02.1995 № 100 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п>.
53. Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці: Наказ від 05.12.2008 № 489 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2008/489/489_2008.htm.
54. Про колективні договори та угоди: Закон України: Наказ від 01.07.93 р. №3356 – XII [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
55. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 №4709–VI [Електрон. ресурс] / Україна. Верховна Рада. Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
56. Про оплату праці: Закон України: Закон України від 24 березня 1995 р. №198/95–ВР [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
57. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Наказ від 26.09.1993 р. N 2939–XII – [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
58. Райлян О. Г. Право працівника на грошову компенсацію за невикористану відпустку / О. Г. Райлян. // Вісник соціально-економічних досліджень ОНЕУ. – 2016. – С. 17–21.

59. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения./ Д. Рикардо - М.: Государственное издательство политической литературы. –Т. 1. — 1955. - С. 116 -123; 329- 331.
60. Саух І. В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків / І. В. Саух // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 2 (20). – С. 428-433.
61. Сафарова А. Т. Нормативно-правове забезпечення розрахунків з оплати праці на хлібопекарних підприємствах / А. Т. Сафарова // Економічні науки. – 2015.– Вип. 20, ч. І. – С.145-156.
62. Сиротенко Н. А. Глава 18. Основи формування фінансової звітності за МСФЗ / Н. А. Сиротенко // Максимова В. Ф. Бухгалтерський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит». – Одеса : ОНЕУ. – 2012.– С. 433-460.
63. Сиротенко Н. А. Звітність в умовах глобалізації / Н. А. Сиротенко. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – вип. 20, ч. II //[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=74hCN4wAAAAJ&hl=ru&oi=sra>.
64. Словник термінів ринкової економіки / під заг. ред. В. І. Науменка. – К. : Глобус, 1996. – 272 с.
65. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.: Соцэкгиз, 1962. - 580 с.
66. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів – 6-те вид. – К.: А.С.К., – 2002. – 784 с.
67. Томілов С. Н. Облік операцій з оплати праці за національними стандартами /Томілов С. Н. // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 7.(496). – С. 8-10.
68. Турко М. О. Облік розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів / М. О. Турко, Г. С. Макарова, К. В. Черноусова // Економічний простір. – 2014. – № 90. – С. 215-222.
69. Характеристика ДП «МТП «Южний» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.port-yuzhny.com.ua>.
70. Циганенко В. Зарплата – 2017 / В. Циганенко // Все о бухгалтерском учете. - 2017. - № 7. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua/ukr/newspaper/archive/item/n2484>.
71. Шевченко А. Выплата заработной платы / А. Шевченко // Библиотека Баланс. –2017. – № 4. – С. 10-12.

72. Шокот О. Аудит розрахунків з оплати праці з використанням комп'ютерних технологій / О. Шокот // Международный научный журнал. – 2016. – № 1. – С. 122-126.
73. Щирська О. В. Необхідність внутрішньогосподарського контролю оплати праці в процесі стабілізації економіки України / О. В. Щирська // Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2016. – № 3. – С. 65-70.
74. Якимашенко В. Удержания из заработной платы / В. Якимашенко // Библиотека Баланс. – 2017. – № 4. – С. 22-26.
75. Янко А. Минимальный ЕСВ под контролем / А. Янко // Библиотека Баланс. – 2017. – № 4. – С. 27-29.
76. Янковой О. Г. Моделювання парних зв'язків в економіці: [Навч. посібник] / О. Г. Янковой. – Одеса: Оптимум, 2001. – 198 с.
77. Яременко Л. М. Концептуальні засади оплати праці в умовах ринкової економіки / Л. М. Яременко // Економічний вісник університету : зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. – 2010. – №15/1. – С. 187-190.
78. Ярмішко С. Проблеми організації обліку оплати праці та принципи її вдосконалення на підприємстві / С. Ярмішко // Управління розвитком. – 2014. – № 9 (172). – С. 33-38.

ДОДАТКИ